

2. Алексеев С. С. Общая теория права: Акад. курс в 2 т. Т. 1. Москва: Юрид. лит., 1981. 360 с.
3. Кельман М. С., Мурашин О. Г. Загальна теорія держави і права: підручник. Київ: Кондор, 2006. 477 с.
4. Ієрусалімова І. О. Механізм адміністративно-правового забезпечення прав і свобод людини та громадянина: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2006. 205 с.
5. Адміністративне право України: навчальний посібник: у 2 т. / Галуцько В. В., Олефір В. І., Пихтін М. П. та ін.; за заг. ред. В. В. Галуцька. Т. 1: Загальне адміністративне право. Херсон: Херсонська міська друкарня, 2011. 320 с.
6. Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. Київ: Видавничий Дім «Ін-Юре», 2002. 668 с.

ЩОДО ОЗНАК КАТЕГОРІЇ «ОСОБА З ІНВАЛІДНІСТЮ»

Риженко І. М.

*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Аналіз нормативно-правової бази та наукових розробок показав, що під категорією «особа з інвалідністю» варто розуміти особу зі стійкими вродженими або набутими психічними, фізичними, інтелектуальними або сенсорними розладами організму, безпосередньо пов'язаними із захворюваннями, вадами, травмами й їх наслідками, що детермінують обмеження нормального функціонування людини як під час задоволення особистих потреб, так і реалізації своєї життєдіяльності в суспільстві, у зв'язку з чим держава в особі органів публічної влади має створювати належні умови для існування та реалізації зазначеними особами своїх прав нарівні зі здоровими особами, а також забезпечувати відповідний захист прав і свобод даної категорії осіб на території України.

Ведучи мову про понятійно-категоріальний апарат будь-якої сфери, у тому числі й сфери реалізації та захисту прав і свобод осіб з інвалідністю, не можна залишити поза увагою ознаки певної категорії або явища, за допомогою яких можна більш ґрунтовно та конкретизовано дослідити означену категорію або ж явище. Зокрема, у даному контексті йдеться про ознаки, які ідентифікують особу

як таку, що наділена спеціальним статусом, детермінованим інвалідністю.

До ознак категорії «особа з інвалідністю» належать:

1) наявність розладів в організмі, що за своєю сутністю означає порушення нормального функціонування організму загалом або його окремих органів, відсутність злагожденості та залежності під час їх діяльності, що негативно впливає на життя людини;

2) ці розлади є стійкими, тобто тривалими протягом значного проміжку часу. Для детальної характеристики означеної ознаки доцільно апелювати такими категоріями як «стабільність», «сталість», «постійність», «перманентність», що більш повно розкривають природу інвалідності. Тобто, якщо для організму людини притаманні тимчасові розлади, то їх, в загальному варіанті, не можна вважати підставою, а, відтак, й ознакою інвалідності. Однак, на практиці існують випадки, коли особа може отримати статус особи з інвалідністю внаслідок тимчасових розладів, що унеможливує звичайне функціонування даної людини в суспільстві;

3) є вродженими або набутими протягом життя. Стійкі розлади організму особи можуть бути в неї від самого народження або ж вона їх могла отримати протягом свого життя, наприклад, під час аварії, внаслідок певного нещасного випадку, власної необачності та недбалості й інших чинників, які стали підставою для формування у особи захворювань, вад, дефектів, аномалій та травм, які в подальшому призвели до інвалідності;

4) є психічними, фізичними, інтелектуальними або сенсорними. Інструкцією про встановлення груп інвалідності, затвердженої Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 05.09.2011 № 561 регламентовано основні види порушення функцій організму людини, що є підставою для отримання нею статусу особи з інвалідністю. Зокрема, згідно даного нормативно-правового акту, до основних видів порушення функцій організму людини, які визначаються медико-соціальною експертизою, що підтверджує у особи ознаки інвалідності, належать:

– порушення психічних функцій, а саме – сприйняття, уваги, пам'яті, мислення, мови, емоцій, волі;

– порушення сенсорних функцій (тобто таких, що пов'язані з органами чуття, зокрема зору, слуху, нюху, дотику, больової, температурної та інших видів чутливості);

– порушення статодинамічних функцій (голови, тулуба, кінцівок, рухливих функцій, статики, координації руху);

– порушення функції кровообігу, дихання, травлення, виділення, обміну речовин та енергії, внутрішньої секреції, імунітету тощо;

– мовні порушення (не обумовлені психічними розладами), порушення голосоутворення, форми мови – порушення усної (рино-

лалія, дизартрія, заїкання, алалія, афазія) та письмової (дисграфія, дислексія), вербальної та невербальної мови;

– порушення, які викликають спотворення (деформація обличчя, голови, тулуба, кінцівок, які призводять до зовнішнього спотворення, аномальні дефекти травного, сечовидільного, дихального трактів, порушення розмірів тулуба) [1];

5) випливають із певних захворювань, вад або травм та їх наслідків. Детально не зупиняючись на семантиці означених категорії варто вказати, що захворювання, вади та травми пов'язані з порушенням нормальної життєдіяльності організму особи, визначають його недосконалість з медичної точки зору, що викликані певними пошкодженнями. При цьому, перелік захворювань, дефектів, необоротних морфологічних станів, порушень функцій органів і систем організму, при яких група інвалідності встановлюється без строку переогляду на сьогоднішній день закріплений в вищевказаній Інструкції від 05.09.2011 № 561;

6) обумовлюють обмеження нормального існування та функціонування людини. Тобто, особа, у зв'язку з наявністю у неї стійких розладів організму незалежно від їх виду та характеру, не здатна в повній мірі самостійно реалізувати свою повсякденну діяльність без сторонньої допомоги;

7) ці обмеження пов'язані із задоволенням особистих потреб, а також реалізацією своєї життєдіяльності в суспільстві. Зокрема, на сьогоднішній день законодавчо визначено сім критеріїв життєдіяльності особи в соціумі, а саме – здатність пересування, самообслуговування, орієнтації, контролю своєї поведінки, спілкування, навчання, виконання трудової діяльності [2];

8) зумовлюють необхідність державою вчинення дій, пов'язаних із: по-перше, створенням умов для належного існування та реалізації зазначеними особами своїх прав нарівні зі здоровими особами; по-друге, забезпеченням захисту прав і свобод даної категорії осіб на території України.

Вищенаведені ознаки є неподільними, взаємозалежними та впливають одна з одною, а також в тому або іншому аспекті регламентовані чинним національним і міжнародним законодавством.

Література:

1. Про затвердження Інструкції про встановлення груп інвалідності: Наказ МОЗ України; Інструкція від 05.09.2011 № 561. Офіційний вісник України. 2011. № 91. Ст. 251.
2. Про затвердження Інструкції про встановлення груп інвалідності: Наказ МОЗ України; Інструкція від 05.09.2011 № 561. Офіційний вісник України. 2011. № 91. Ст. 251.